

طبعه دخن اداره :

جساں اوغلاندہ امنیت
سندوچی جوارندہ
شکول بقوشندہ
نوہرو ۲۰

مہاجہ لشکر قم

دھرم پر احمد

مسکم ممکن آثار

جذبہ مم المعنیہ
قبول اول نور

درج ایدلہ بن آثار اعادہ اول ناز

ربیہ ، فلسفہ ، علوم ، مفہوم ، ادبیات تاریخ ، و سیاست احوال دشمنیہ رہنمائیہ دینہ محث ایدر رہفتہ دہ ب نشر اول نور ۔

صاحب و مؤسسی :

در سعادت دہ نسخہ سی ۵۰ پارہ در	ابوالعلاء زین العابدین - ح . اشرف ادیب	آبونہ بدی
قیرلہ دن مقوا بورو ایله کونڈیلیسہ سنوی	تاریخ تأسیسی	سنہ لکھن الق آیلی
۲۰ غروش فضله آنلیز	۱۰ نوموز ۳۲۴	مالک عثمانیہ ایچون ۶۵ ۳۵ غروش

مالک عثمانیہ ایچون ۶۵	۶۰۵ روبلہ	روسیہ ۰
۱۷ فرانس	۹	سائز مالک اجنبیہ
		۱۷

ید بحی جلد

۲۱ رمضان ۱۳۲۹ بچشمیہ ۱ ایلوں ۱۳۲۷

عدد : ۱۵۸

ملکات عقلیہ مزہ حاکم اولیور ۔ حال بولیہ اولنگلہ برابر عشق
ذاتیہ ادراک حقایق خاصہ سی یوقدر ۔

و حدت وجود

- ۶ -

تصوفہ میال اولان فلاسفہ نک حس و جدائیہ وجودیی ادعا
ایتدکلری خاصہ کشف و شہود مہم بر فرضیہ دن بشقہ برشی دکلدر
فی الحقيقة دائرہ تجارت و مشاہد افزون خارج بعض حقایقہ بزم ده
نوعما کشف و شہود ایله تأمین وصول ایتدیکمز واقع ایسہدہ بودہ
طوغری دن طوغری یہ ملکات عقلیہ مزہ راجمدر ۔
تصوف فلک تضمیں ایتدیکی محدود ریال کنز تحلیل مطلبیہ کی سقامتہ انحصر
ایسہ ایدی ، پک او قدر اہمیتی اولماز ایدی ۔ فقط تصوف عقلک
دلالتہ افتخار دن عدول ایله حقایق اولیہ و ساڑہ یہ یا الکنز دلالت
حسیہ ایله تأمین وصول ایدیلہ بیلہ جکنہ قائل اولیور ۔

اکر حقیقت اولیہ ایسہ عقل و ادراک نہ لزوی قالیز ۹
متتصوفہ نک دیدکلری بولہ کیدلیکی تقدیر دہ عقل و منطق قواعد دن
حال اولان خزانہ اوہام و خیالات دن بر طافم ترہات ظہور ایتمک
باشلار . بوندن بشقہ شائیہ دار الحاد اولیسی محتمل بولنان ملاحظات
عقلیہ دن اعراض ایدیلہ جک اولور سہ وجدانیاہ متفرع حسیات ایله
صرف مادیاتہ متعلق اولان حسیات ببرندن نہ وجہ ایله تقریق
ایدیلہ بیلیز ۹

بنابرین تصوف متافریق دنیان قسم فلسفیہ اصلاً موقی اولیان
بر خطای ذہنی دن بشقہ برشی دکلدر ۔ بو خطا ارکج بتوز ملکات
عقلیہ و اخلاقیہ یہ استیلا ایدر ۔ انسان انک دلالتہ اقتدا ایله طبیعت
و استعداد دینک فو قدمہ کی مراثیہ ارتقا سودا سنه دو شد کجہ دائماً سقوطہ
محکوم ، ملکات مخصوصہ سندن اک مہمی تعطیل صورتیہ ملکات
سائزی سی حسن استعمال فیضن دن محروم اولور ۔ تصوف عمومیتی
اعتباریہ بر شکل دینی تختن دن ظہور ایدر ، افراطی حیرت و ہیانہ
منجر اولور ، انسان کنڈیسندہ بر طافم حالات ظہوریہ فنا فی الله

« پانٹہ ایزم » و اعتراض ایدنلرک « بو مسلک تیجہ اعتباریہ
یاطبیعیون یا خود تصوف مسلکتہ قرار قیلیور ، دیدکلری بوندن
اول دفعات ایله سویلمش ایدک ۔ « پانٹہ ایزم » حقدہ بولیہ بر حکم
ویرلدکن صکرہ توالیسی ضروری اولان دیکر اعتراضلرک بالطبع
« پانٹہ ایزم » دن زیادہ انک نتایج ضروریہ سندن اولمیق اوزرہ کوستریان
بو ایکی مسلکہ عائد اولیسی لارم کبر ، بو مسلکلر حقدہ وارد
اویان اعتراضاتک مفصلہ یازلیسی دہ بزی صدد خارج نہ چیقاریر ۔
شو حالہ بزدہ اندن صرف نظر لہ بحشمہ جہت تعلق دن طولای
تصوف حقدہ غربیون طرفین سرد ایدیلن اعتراضات دن خلاصہ
بحث ایدم ۔ محکمات عقلیہ لرنہ فکر و نظر دن بشقہ رہب طانیمان
بو آدمیں دیورلرک : تصوف ، مقتضای عقلہ متابعت دن انحراف ایله
یا الکنز حس و جدانیلری بدرقة سلوک اتخاذ ایدن کیمسہ لرک مسلک
محصوصی دیدکلری ، انہ عقلک کریوہ ضلالہ دوشیزی امکانی نظر اعتبارہ
الہرق انک دائماً بو محدودی تضمیں ایتدیکنی ادعا و بوندن طولای
مقتضاسہ متابعت دن ایڈیورلر ۔ بو اعتقاد اصحابیں فکر لرینہ کورہ
انسان تحری کی حقیقت و ادیسندہ مقتضای عقلہ متابعت شریطہ سندن
ایتمد کجہ جناب حق ایله اصلاح مناسبانہ بولنے ماز ۔

بو مسلکہ سالک اولانلر عقلی بو صورتہ محکوم ضلال ایتدکلری
صرہدہ بر شیدن یعنی حقیقتہ هانکی واسطہ ایله و نہ صورتہ تأمین
وصول ایدلیکن دن ذاہل اولیورلر ۔ زیرا قلبک توجہ ایتدیکی
هر ہانکی بر حقیقت مطلقاً عقلک دلاتیلہ ثابت اولمشدر ۔ واقعاعشق
دنیان حالت وجدانیہ روحیزی قبضہ تسخیریہ الدینی زمان بتون

بیاغیلیق اولور . حال بوكه انلاره نه بقال بش پاره ویر نده قصاب ! بش فرالقلىق بر قائمه ایله او کی اثاری احتوا ایدن صحائف بر ترازو نك ایکی کفه سنه قوئیله جق اولورسه هیچ شبہ یوق که بش فرالقلىق قائمه هپسدن اغیر باصار .

ناسوته ناظر بر کوزی لاهوته چویرمک نه قدر مشکل ایسه لاهوته متوجه بر قلبی ناسوته چویرمک ده او قدر مشکلدار . هرشیده مادیاتی ایلری سوروب انسانک منوی احیا جلینی بور بور چور و تکه قالقیشمیق ، روحی اولدیروب جسدینی یشا عنده قالقیشمەنک عینیدر . برینک امکانی وارسه دیکرینک ده وارد .

حال بولیه ایکن فرنکلرک لوکه کندی تصوفی حقتده او لسون بو قدر عمومی بر لسان قبح و مذمتله اداره کلام ایتلری نصل طوغری او له بیلیر بیله مم . خوش مقصد من ای مدافعه او لمدیغىدن سوزک بو قدری بیله زانددریا . نه ایسه «الکلام بېرالکلام» سوزینک مضمونی بزی ده حکمنه مغلوب ایتدی انلرک تصوفلریا «پانته ایزم» لرینک اساسی انها او لورسه والسون اوراسی بزه لازم دکل . يالکزشونی سویلەلم که محققین صوفیه نك مسلک خاص عرفانی او لان وحدت وجود ک اساسی تصوف ، تصوف اساسی ده وحدت وجود ده . او مسلکده یقىشىن بوزلرجه اعظمك افعال واقوالى بوكا شهددر . بوزنر ئىمۇي غلبە استغراق آسندە ئىمۇي صحى و سکۈن زمانىدە درلو درلو سوزلر سوپامشلر که هېسنىڭ ئىچىسى وحدت وجوده وارىبور . بسطامىنك « سەجانى ما عظم شانى » خلاجىك « انا الحق » دىمىسى بو قېيدىندر . بو ذوات كرامك كافھىسى طریق حقدە قطع مراتب معرفىتى مقصىد اصلی ده نائل او لان اختيار امتدر . سۆزى مجاهدەلریا مشاهدەلری تىيجەسىدیر . انلر سوپامشلر ، فقط بىچۇن سوپامشلر ئىچىسى سوپامشلر ؛ بعضىلرى ده ھم سوپامشلر . ھم ده بىچۇن سوپامشلر ئىچىسى سوپامشلر ، بوسوزلرک بىچۇتى او رايافاره ارباب فىكىر و نظر دىنور . بـ نارك وادىلارى بىشقە او لىدىنى كىو انلرک ده وادىلارى بىشقەدر . نەزمان و مدت وجودىن بىثت او لىنورسە وادى بىثت على الا كثرة قالىيات وادىسىد . ، حالىات وادىسىد . فىكىر و نظر صاحبىنە وداع ايدر . اصحاب حالك حالى اكلامق بىچۇن او حاله محل اوق شرطدر . يوقسە سوپامشلر سوزلر آوازه طبل تىيىىنلىك قىيلىنلىن او لمق درجىسى كې . نتكمىم بىز سوزلرده او قېيدىندر . اصحاب حال او كىمسەلر دركە :

کىشود كوا، و مکان جله حجاب رهشان
بتووجه ھە از پىش نظر بر دارند
ھە جا، با ھە كىس، در ھە حال و ھە كار
باتن و ظامر اكىر فهم كىن با يارند

قطعەسىنک مضمونى انلرک خلاصە حاللىرى ، « و علمناه من لدنا علما » قول جليلى حجت قاطعە كالمىرىدر . بىتابىن بىزدە بو مسئله نك حاله عائىد جەتنى اصحابىنە نزك ایله يالکز قالەدا ئىران قىمنىن بىثت ايدە جىكز .

فرید

مرتبىسىنە ارتقا داعىيەسىنە دوشەرك مادى ، معنوی بىتون مجاهداتىن نفسى ازادە كورىر . عالم خارجىي استحقار ايدر . بو ايسە عطالاتك غايىتى دىمكدر . متصوفىنندىن بعضىلرى كىندىلرىنى دىنى ، اخلاقى هىدرلۇ قىودىن وارسته قىلارلر . انسان جىمال حیات بىچۇن يارادلىشدەر . قوە معنویەسىنە اجرای قائىر ایله اىمى مسامعىدىن تېيىد و تېيىر ايدن مسالكك كافھىسى انسانىت نقطە نظر ندىن مىرسىدە اولقى لازم كلىر . « فەلنون » ایله مادام « كويىيون » كىمسىلەلر كىرى هەنەقدەر بومحاذرى مەتضمن دكىل ايسەلر دە عقل وادرا كىدىن روکىردا انلرک اساسى تېيە ايلدەلرندەن قىولىك كلىسا سى طرقىن بىحق مەحكم ايدىلشىلدەر .

ايشه هەرىشى مادى دوشۇن فرنكلەرك تصوفه قارشۇسرد اىتىدەلری اعتراضات بو و بى كېي اعتراضلار در نقطە نظر بوندۇن عبارت او لىنجە بو اعتراضلەرك ورودى پك طېيىيدەر . انھىق و جدانىتى تصدق اىتىدەلەن سىكەرە انلرک نفس ناطقەيە او لان تائىرلەندەن داھل اولق طوغرى او لىسە كىر كىدر .

انلار يالكز كاغدا وزىنە كورمەل ياخود حافظە يە تقىش اىتكەلە تەضىن اىتىدەلری حالاتى ذوقاً بىلەمك بىتشىدە بىوک فرق وارد . بر حسن وجدانى ، بر انفعال نفسانى بر چوق شئونك تېلىسىلە مەلو بر عالم دىكەرەك مفتاھىدەر . هەر اعتراض نقطە نظرە تابع او لمدېغىدىن بواعتراضلەرك دە او بىلە او لىسى ضرورىدەر . بىنام عليه هە كىس انلارى كندى نقطە نظرىتە كورە كەم كە ایله يارد ياخود قىبول ايدر . او راسى بزه لازم دکل ؛ بـ يالكز بىخىزە جەت تەلقىنەن طولانىي انلارى خلاصە نقل اىتكە .

فقط غېرىجى شوکە كندى تصوفلەنى بـ صورتە باقىران فرنكلەر ، سىكەرە فلسەفەيە ، كلامە دائىر بىكىر جە كىتابىلر تأليف ، بونلارى مدرسه لەندە تدریس ايدىورلر . بىچەلەندەن بىچە بىچە فېلىسو فلەرىتىشىپور . بونلەرك كىمىي مادىيات ، كىمىي معنويات ایله مشغول او لىپور . مادىيات ایله او غەراشانلەرك نىتىجە مسامعىلەرى ، حىات مادىيە جە بعض فوائىد قايمىن اىتىدىكى جەتەنە ئى بر طرفە براقامە ؛ فقط مافوق الطبيعىات ایله او غەراشانلەرك نە دىيمە ؟ بونلەر مەقولات صرفىيە ئەنەن مەسائلە حلەنە وقف حىات ایله بر چوق اۇرلە تأليف ايدىورلر ؛ بو اۇرلە جەنەن مەرۇنىڭ دوشۇن ئەجىت او لورسە بونلەرك نە لزومى ، نە اھىتى قالىر ؟ ئەرفا دەن بىرىنىڭ دىيدىدىكى كېي : يە يۈزىنە بـ يەك كىشف اىتكە كوك يۈزىنە بـ سىيارە كىشف اىتكەن دە خىرىلى ، دە فائەدىلى او لمازى ؟

كىدا بـ شاعر چىقىور . اسلوبىنە كى جىزالت ، فىكرىنە كى علويت ولطافت مېلىونلارە قلوبى تىسخىر ايدىور ؛ هە شعر ، مادى بىغايىت تەضىن اىتىز ، اجتماعى بـ اقلاپ وجودە كىتەرەن زىيا . شعر او لوركە سەدادن زىمەنە ئىغىز . انك علويتى تەماشا بىچۇن بىتون انظار سەيەت توجە اىتكە مجبور او لور . مادى ئايلىر او كېي بـ دايىمك يانىندا بىلە كەمز . انلرە بـ غايىتلەر ئارامق انلرک سموشانە نسبتەن پك عادىلەك ، پك